

Картинки згодом додадуться

Чому ці назви пишемо по-різному?

Власні назви Біла Церква та Нова Одеса як приклади для аналізу

Розрізняємо власні та загальні назви

1

Біла Церква (місто), біла церква (будівля) **Велика / мала**

2

Нова Одеса (місто), нова Одеса (образний вислів, як нова копійка) **Велика / мала**

Чому виділені слова в реченнях мають різне написання? Порівняйте ці словосполучення.

Українські географічні назви

Міста 1

Бердичів, Ковель, Ямпіль

Правило

Пишемо за вимовою

Річки 2

Дністер

Правило

Пишемо за вимовою

Місто, море, гори 3

Кривий Ріг, Чорне море, Західні Карпати

Правило

Пишемо за вимовою

Розрізняємо -поль і -піль

Походження	-поль (місто)	-піль (поле)
Значення	від грецьк. polis	від укр. поле
Приклади	Мелітополь, Сімферополь	Тернопіль, Крижопіль
Приклади	Севастополь	Бориспіль
Головне	грецьке походження	українське походження

> Запам'ятайте, яка частина від якого слова походить.

Вправа на українські назви

1. Перепишіть: «Ми їхали до міста (Б/б)іла (Ц/ц)ерква».

2. Перепишіть: «Далі були (К/к)ривий (Р/р)іг і (Ч/ч)орне море».

3. Перепишіть: «Ми проїжджали (Т/т)ернопіль і (М/м)елітополь».

4. Поясніть вибір великої чи малої літери.

ПІДКАЗКА

Згадайте, що означає власна назва.

Слов'янські географічні назви

Загальне правило

Передаємо так само, як і прізвища

Приклади

Бєлово, Братськ, Брянськ

Росія, Єсентуки

без подвоєння с

Зверніть увагу на традиційну передачу звуків.

Міста

Благовещенськ, Братислава, Катовіце

Географічні об'єкти

мис Дежньова, річка Оленьок

Подвоєння в іншомовних назвах

Країни

Голландія, Марокко

Гори

Апенніни, Аппалачі

Передача літер і, и в іншомовних назвах

і / и Іншомовні і та у передаємо літерами і, и залежно від позиції та вимови, а після голосного пишемо ї.

Позиція	Літера і	Літера и
Після приголосного перед голосним та я, ю, є, й	так (Австрія)	ні
У назвах на -ида, -ика	ні	так (Флорида)
Після ж, ч, ш, щ і ц перед приголосним	ні	так (Чикаго, Йоркшир)
У -ри- перед приголосним	ні	так (Мадрид)
Після д, т у традиційних випадках	ні	так (Аргентина)

> Після голосного пишемо ї (Каїр, Ізраїль).

Вправа на іншомовні назви

1. Назви: Бразилія, Рим, Лісабон, Йоркшир, Сідней, Поті.
2. Розподіліть їх за правилами написання і та и.
3. Випишіть у відповідні колонки.
4. Поясніть правопис слів Єрусалим, Китай, Кордильєри.

ПІДКАЗКА

Згадайте правила вживання і та и.

Окремо треба писати

Прикметник + іменник

Біла Церква, Західна Європа

Назва + родове поняття

Кавказький хребет, Фінська затока

Іменник + порядковий числівник

Залісся Перше, Гільча Друга

Разом треба писати

Сполучний голосний 1

Білопілля, Індокитай, Трипілля

Приклад

Семигори

Дієслово + іменник 2

Вернигородок, Гуляйполе, Копайгород

Приклад

Гуляйполе

Кінцеві частини -град, -піль, -поль, -бург 3

Красноград, Крижопіль, Севастополь

Приклад

Бранденбург

Перевір себе

Як записати назву міста Новосілки на Дніпрі?

А	Новосілки на Дніпрі
Б	Новосілки-на-Дніпрі
В	Новосілкина-Дніпрі
Г	Новосілки-На-Дніпрі

З дефісом треба писати

Структура	Приклади 1	Приклади 2
Два іменники без голосного	Гвінея-Бісау	Пуща-Водиця
Ім'я + прізвище	Івано-Франківськ	Михайло-Коцюбинське
Іншомовні компоненти	Аддис-Абеба	Буенос-Айрес
Перша частина вест-, нью-	Вест-Індія	Нью-Йорк
Службові частини мови	Яр-під-Зайчиком	Ріо-де-Жанейро

> У головному рядку запам'ятайте написання зі службовими частинами мови.

Вправа на дефісне написання

1. Назви: Андрієво/Іванівка, Санкт/Петербург, Ла/Манш, Бург/ель/Араб, Фолл/Ривер.

2. Запишіть подані назви, розкриваючи скісну риску.

3. Поясніть орфограму в кожній назві.

4. Пригадайте ще назви з першою частиною вест-, нью-, сан-, санкт-.

ПІДКАЗКА

Звертайте увагу на будову назви та службові частини мови.

Перевір себе

Як відмінюється назва Франкфурт-на-Майні в орудному відмінку?

А	Франкфуртом-на-Майні
Б	Франкфурт-на-Майні
В	Франкфуртом-на-Майном
Г	Франкфурті-на-Майні

Підсумок

Географічні назви
Три способи написання
Окремо
Прикметник + іменник
Разом
Сполучний голосний, дієслово + іменник
З дефісом
Два іменники, іменник + прикметник, службові частини мови
Біла Церква
Фінська затока
Білопілля
Гуляйполе
Кам'янець-Подільський
Новосілки-на-Дніпрі

Домашнє завдання

- 1. Скласти речення зі сполуками слів Біла Церква й біла церква.
- 2. Виписати з географічної карти 10 складних назв (міст, річок, гір).
- 3. Пояснити їхній правопис за вивченими правилами.